

Takva

ZILKADE 1447

MÜNAFIKLARIN
ÖZELLİKLERİ
- 3 -

MÜMINLER İLE
ALAY EDERLER

Bilal Özbuğday

Dertler Büyükse Bil ki Rabbin Daha Büyük!

Burak Gültepe

الصَّادُ

9

Terazın Ağır Mı, Hafif Mi?

Salih Bağırhan

فَأَمَّا ثِقَاتٌ فَلَوْ كُنَّ سِرًّا
فَأَنْزَلْنَاهُمْ فِرَاقًا
مُؤَلَّاتٍ مُّتَمَرِّجَاتٍ

16

Kuzey Afrika'nın İncisi - Fas

Burak Öz diken

28

Susan Kurtulmuştur!

Ümmü Firdevs

DİL
AFETİ

35

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

20

Silinmeyen İzler - Bildirim Merkezi Gerçeği

Burak Eryılmaz

Signal

38

Cihadı Terkedenlere!

Muhammed Fırat

31

Ayın
Kitabı

41

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Bu ay Münafıkların Özellikleri köşemizde ele aldığımız konu "Müminler İle Alay Ederler" oldu. Bu özellik belki de tarihin en başından beri münafıkların en belirgin özelliklerinden biridir. Müslümanların başlarına gelen iyiliğe sevinmeyip buğz ederler, kötülük ve musibette ise alay edip, keyif alırlar...

Dertlerin büyüklüğü seni korkutmasın... Çünkü bazen insan çıkış yolu göremez ama Rabbin her yolu bilir. Yorulduğun yerde güç veren, düştüğün yerde kaldıran yine O'dur. Dert büyük olabilir ama Rabbin hepsinden daha büyük...

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.
Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Müminler İle Alay Ederler

Bilal Özbuğday

Takva

Mayıs 2026
64. Sayı

takvadergisi.org

Münafıkların özelliklerinden birisi de müminler ile, dinin şiarları ile alay etmeleridir. Münafıklar müminler ile alay ederler. Dinin şiarları ile alay ederler. Müslümanların planlarıyla, onların çaba ve gayretleriyle ve fedakarlıkları ile alay ederler. Rab-bimiz şöyle buyurmaktadır;

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا
إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُونَ

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

"İman edenlerle karşılaştıkları zaman "İnandık" derler. Fakat şeytanlarıyla (münafık dostlarıyla) yalnız kaldıkları zaman "Şüphesiz biz sizinle beraberiz. Biz ancak onlarla alay ediyoruz" derler. Gerçekte Allah onlarla alay eder (alaylarından dolayı onları cezalandırır) azgınlıkları içinde bocalayıp dururlarken onlara mühlet verir. İşte onlar, hidayete karşılık sapıklığı satın almış kimselerdir. Bu yüzden alışverişleri onlara kâr getirmemiş ve (sonuçta) doğru yolu bulamamışlardır."¹

Münafıklar müminler ile alay etmeyi adet edinmişlerdir. Müslümanların her yaptıklarını alay konusu edinirler. Yaptıkları şeyler ile alay ettikleri gibi, aynı zamanda yapmadıkları şeyler ile de alay ederler. Müminler yola çıksalar onla alay ederler. Yola çıkmasa kalsalar da alay ederler. Sürekli olarak hiçbir durumdan memnun olmadıkları için hangi durumun içinde bulunuluyor ise o durum ile alay etmeyi adet edinirler.

Örneğin Tebuk gazvesi müminler için çok zor bir zamanda, zor bir dönemde yapılan bir yolculuk idi. Bu yolculukta ordu donanımı açısından zorluklar vardı.

Bununla birlikte gidilecek yer çok uzak, düşman son derece güçlü ve bu gazve yaz ayının ortasında çok sıcak bir dönemde idi. Bununla beraber Medine'de aynı zamanda hurmaların da hasat zamanı idi. Zorluk ordusunun donatılması gerekiyor idi. Ve Rasulullah (sav) bunun için sahabeleri teşvik ediyordu. Münafıklar ise ne orduyu donatma hususunda çalışıyorlar ne de cihad için hazırlık yapıyorlardı. Aksine ordunun donatılması hususunda canhıraş bir şekilde gayret eden sahabeler ile alay etmek ve onları eleştirmek ile meşguldüler.

Münafıklar Ebubekir (ranh), Osman (ranh) gibi mallarını açıktan çokça infak eden kimseleri gördüklerinde alay edip onları gösterişle suçluyorlar, mallarını zorluk içerisinde az olarak infak edenler ile de "Allah bunun şu kadarlık malına muhtaç mı?" diyerek eleştirerek alay ediyorlardı. Zengin olmayıp da bir şey bulamayan sahabeler vardı. Bunlardan birisi de Ebu Akil (ranh) idi. Ebu Akil, bütün bir gece çalışarak iki ölçek hurma kazanmıştı. Bir ölçeğini ev halkına, bir ölçeğini de orduya bağışladı. Rasulullah (sav) "Allâh senin getirip verdiğini de alıkoyduğunu da bereketlendirsin!" buyurdu ve getirilen hurmanın toplanan yardımlar içine dökülmesini emretti.² Bunun üzerine Allah azze ve celle şöyle buyurdu;

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ
لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Sadakalar hususunda gönüllü bağışta bulunan müminlerle, güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanları çekiştirip onlarla alay edenler var ya; işte Allah asıl onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için elem dolu bir azap vardır."³

¹ (Bakara, 14-16)

² (Taberi)

³ (9/ Tevbe, 79.)

Bu olayın bir başka rivayetinde ise şöyle geçmektedir;

“Sadaka ayeti nâzil olunca sırtımızda yük taşıyarak kazancımızdan infak etmeye başladık. Derken bir adam geldi ve çokça sadaka verdi. Münafıklar “Gösteriş yapıyor” dediler. Bir başkası geldi, bir ölçek hurma infak etti. Yine münafıklar “Allah'ın bunun bir ölçek hurmasına ihtiyacı yoktur” dediler. Bunun üzerine **“Sadaka hususunda müminlerden gönüllü verenleri ve güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanları çekiştirip alay edenler var ya, Allah, işte onları maskaraya çevirmiştir. Ve onlar için elem verici bir azap vardır”** ayeti indirildi.⁴

Müslümanlar da çevrelerinde birbirleri ile özellikle de insanların gayretleri ile, din adına yaptıklarıyla ilgili konuşurken dikkat etmelidirler. Müslümanların gayretlerini alaya alacak, basite indirgeyecek, eleştirecek hususlardan uzak durmalıdırlar. Allah katında küçük birkaç kuruşun büyük liralardan daha ağır çekmesi muhtemeldir. Hiçbir gayreti küçümsememek gerekir. Alay etmek münafıkların özellikleri olmak ile birlikte en iyi ihtimal ile cahilliğin bir göstergesidir. Cahilliğin bir alametidir. Ancak buradan bir nifak alameti olarak korkmak gerekir.

Alay etmek münafıkların özelliklerindedir. Bugün buna benzer olaylar yaşanabilmektedir. Bir Müslüman bir kitap yazdığında, bir davette bulunduğu, bir konu ile dertlendiğinde -belki de gücünün üstünde bir husus olabilir- kendisi ile alay edilebilmekte, küçümsenmektedir. İşte bu münafıkların özelliklerindedir.

Yine meclislerde sürekli olarak Müslümanların aleyhinde yapılan konuşmalara da

dikkat etmek gerekir. Müslümanlar birbirlerini meclislerinde din adına yaptığı işlerde eleştirirken kantarın topuzunu biraz fazla kaçıracak samimi Müslümanları ahmaklık ile kafasızlık ile suçlamakta, alay etmektedirler. Özellikle Müslümanlar din adına bir iş yapmışlar ise onları eleştirip ayıplar iken neyi, neden ayıpladığımıza dikkat etmemiz gerekir ki nifak alametlerinden birisini üzerimizde bulundurmuş olmayalım.

Gayretler ile alay etmek, çaba ile alay etmek münafıkların özelliği olduğu gibi dinin şiarları ile, dine ait olan, dine, ümmete mâl olmuş, ilim ehli ile, kurrular ile alay etmek de münafıkların özelliklerindedir. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ
أَبِاللَّهِ وَأَيَّاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ
لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ
مِّنْكُمْ نُعَذِّبُ طَائِفَةَ بَانْتِهِمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

“Şâyet kendilerine (niçin alay ettiklerini) sorsan “Biz sadece lâfa dalmıştık ve aramızda eğleniyorduk” derler. De ki: “Allah'la, O'nun ayetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyordunuz? Boşuna özür dilemeyin! Çünkü siz, (sözde) iman ettikten sonra küfrünüzü açığa vurdunuz. İçinizden (tevbe eden) bir zümreyi affetsek bile suçlarında ısrar etmeleri sebebiyle diğer bir zümreye azap edeceğiz.”⁵

Bu ayet ile ilgili olarak Tebük gazvesi dönüşünde meydana gelen olaylarda münafıklar etkin bir rol oynamış ve müminler arasında bazı sözleri alay yolu ile yaymışlardır. Bu sefer alay konusu ise ümmetin öncüleri olan Kur'an hafızları idi.

Abdullah İbni Vehb, İbni Ömer'den şöyle nakleder:

⁴ (Buhari, Müslim.)

⁵ (Tevbe, 65-66)

"Tebük gazvesinde bir mecliste adamın biri 'Bizim şu kurralarımız gibisini görmedim. Onlar midelerine en düşkün, dilleri en yalancı ve düşmanla karşılaştığında en korkak kimseler' dedi. Mesciddeki bir adam da "Yalancı! Sen münafıksın. Seni mutlaka Rasulullah'a (sav) haber vereceğim" dedi. Bu Rasulullah'a (sav) ulaştı ve Kur'an ayetleri nazil oldu.

İbni Ömer der ki; "Ben onu Rasulullah'ın (sav) devesinin üzengisine tutunmuş, taşlar ayaklarını yaralar halde ve "Ya Rasulullah! Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk" derken gördüm.

Rasulullah (sav) de **"Eğer onlara sorarsan elbette "Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk" derler. De ki; "Allah ile, O'nun ayetleriyle ve O'nun peygamberi ile mi alay ediyordunuz? Özur dilemeyin, çünkü siz iman ettikten sonra kafir oldunuz..."** diyordu.⁶

Sözleri ve itibarları düşürmek, bu kasıtlı ayıplamak ve dile dolamak münafıkların özelliğidir. Onlar bununla İslam'a ve onun öncülerine zarar vermek isterler. Çünkü itibarı zedelene kişi sözleri para etmez. İtibarı zedelene kişi konuştuğunda kıymeti olmaz, değeri düşer. Asıl itibarıyla ise kişilerin kıymeti ile birlikte nispet edildikleri dinin zarar görmesidir. Onların değerinin düşürülmesi onların temsil ettiği dine zarar vereceğinden ötürü dillerine dolamaktadırlar.

Bugün de hocaları, ilim ehlini durmadan eleştiren, ayıplayan, kınayan, onlar ile alay eden insanlar vardır. Kendi cenahlarında öncü kabul edilmiş insanları gece gündüz ayıplayan kimseler bu yaptıklarının nifak alameti olma ihtimalinden çekinmelidirler.

Hocaların ve öncülerin yaptıkları işlerde getirilen eleştirilerin hangi kasıt ile getirildiğine dikkat edilmelidir. Yapılan tenkitler yıpratma siyaseti midir? Yoksa özeleştirme maksadıyla mı yapılmaktadır. Ayrıca tenkitler hocaların ve öncü insanların şahsi kusurları ile alakalı ayıplamalar mıdır? Yoksa gaye ve amaçları farklı sözler midir?

Hocalara getirilen eleştirilere dikkat edilmelidir. Sözler mecrasından saparak münafıklar ile aynı tavır içerisinde olmaya gitmektedir. Ayıplama ile nasihat arasındaki ayırım açıktır. Kişilerdeki kusurlar ile ilgili olarak kişinin ıslahı için ayıplama olmaksızın yüz yüze nasihat edilebilir, edilmelidir de. Ayıplama ise onun arkasından, gıyabında yapılan bir şeydir.

Münafıklar da kurralar ile ilgili arkadan konuşarak ayıplamışlardır. Bu takdirde ıslah niyeti taşıyıp taşımadığı ortaya çıkar. Öncülerin arkasından sürekli olarak ayıplayan insanlar nifak alametini taşımada bir tehlike içerisindedirler.

Yani insanların yüzlerine karşı farklı, arkalarından farklı davranmakta idiler. Münafıklığın özü tam da budur zaten. Sürekli yakayı ele vermeden yaşamaktır. Birden fazla çıkış yolu ile hayatını devam ettiren, risksiz bir hayat süren kimsedir münafık.

Allah azze ve celle ayeti kerimede kurralar ile alay edilmesini, Allah'ın ayetleri ile alay edilmek olarak zikretmiştir.

Çünkü alimler, hocalar, kurralar ve önderler dinin şiarlarındandır. Onlar ile alay etmek din ile alay etmek anlamındadır.

Ayrıca bu hususta Rasulullah (sav) bir kutsi hadiste şöyle buyurmaktadır;

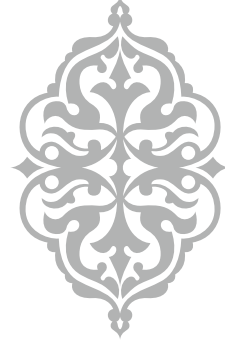
⁶ (Bu rivayet zayıf olarak nakledilmiştir. Ancak başka mürsel rivayetler ile kuvvet kazanmıştır. İbni Kesir.)

“Allah şöyle buyurdu: 'Kim benim bir velî kuluma (dostuma) düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafil ibadetlerle de bana yaklaştırmaya devam eder, ta ki ben onu seversim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden isterse muhakkak ona (istediğini) veririm. Bana sığınırsa muhakkak onu korur ve kollarım...”⁷

Allah azze ve celle sevdiği kuluna düşmanlık edilmesinin cezası olarak kendisine savaş ilanında bulunmuştur. Bu rivayette sadece kulların içerisinde ilmiyle öne çıkan insanlar kastedilmemektedir. Sıradan Allah'ın samimi bir kuluna dahi gösterilecek bir düşmanlık Allah'ın da o kimselere düşmanlığına yol açmaktadır. İlmî ile öne çıkmış, müminlerin önderleri ve temsilcileri durumundaki kullar için ise bu daha da şiddetli söz konusu olacaktır.

Ve nitekim münafıklar bunun en şiddetlisini yapan kimseler oldukları için bu cezanın çok daha fazlasını göreceklerdir.

Özetle; ayıplamak, alay etmek münafıkların özelliklerindedir. Müslümanları, Müslümanların gayretlerini, işlerini, amellerini, onların hocalarını ve ilim ehlini alay konusu yapmaktan sakınmalıyız. Ve bu yönde bizlerden sadır olacak sözlerle dikkat etmeliyiz.

⁷ (Buhari)

Dertler Büyükse Bil ki Rabbin Daha Büyük!

Burak Gültepe

الغنى

Saatlerce aynı yere bakmana, dalıp gitmene sebep olan derdi kime, nasıl anlatacaksın? Bir söz, aylarca kafanda döner durur. Bir sıkıntı yüreğinin hep ortasında... Ancak hemen yıkılma. Şu hadise bir kulak ver;

عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

"Müminin durumu ne hoştur! Her hali kendisi için hayırdır. Bu durum yalnız mümine mahsustur: Başına sevinilecek bir hal gelse şükreder, bu onun için hayır olur. Başına bir sıkıntı gelse sabreder, bu da onun için hayır olur."¹

İman, sen ne güzel bir şeysin; içine girdiğin her şeyi güzelleştirirsin. Sen olmadığında ne şükürden ne de sabırdan ecir alırsın. Salih amellerden sevap alabilmek yalnız mümine mahsustur.

Müminler, hayatın kendilerini daralttığı, nefeslerinin kesildiği o anlarda bu müjdeyi asla unutmasınlar. "Sabredersem bana ecir verecek hatta cennet verecek Rabbin var" desinler.

Sabredenlere x2!

Yüce Allah, hiçbir zaman yolun kolay olacağını söylemedi. Ama dedi ki: **"Şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir."**²

"İşte onlara sabretmelerinden ötürü mükâfatları iki kat verilecektir."³

Sabır, Müslümanın yol azığıdır. Sabır, amelleri sürdürülebilir kılar! Sabrı olmayan

ise pes eder, amelini yarım bırakır. İşte bu yüzden sabredenlere mükâfat çarpı iki verilir. Çünkü onlar sadece yapmadılar, devam ettiler. Zorluklara, nefislerine ve çevrelerine rağmen...

İşte bunlar Allah katında çok değerlidir. Sabır, insanı sıradan bir mümin olmaktan çıkarır, onu Allah'a yakın, istikrarlı ve örnek bir kul haline getirir.

İbn Kayyim (rahimehullah) şöyle dedi: "Sabır, kulun Allah'a olan sevgisinin en açık göstergesidir."

Cennetin ne hoş yerleri ve sakinleri vardır. Siz hiç sıkıntılı, korkulu rüyalardan sonra uyandığınızda yıkılıp gittiğiniz, ağladığınız oldu mu? Genelde insanlar korkulu rüyalardan uyandıktan sonra "oh be rüyaymış" diyerek sevinirler. Çünkü olan bitenin gerçek olmadığını uyanır uyanmaz anlarlar.

İşte bu dünya tam da böyle bir rüya misalidir. Öldüğün an, asıl uyanışın başlayacak. Hele ki yolu cennete düşen bir mümin için, dünyada çektiği tüm o "dev gibi" dertler, uyanınca unutulmuş silik bir rüya gibi kalacaktır.

Sara hastalığından kurtulmak için Nebi'den (sav) dua isteyen o kadını hatırla... Efendimiz ona; "İstersen dua edeyim iyileş, istersen sabret sana cennet var" buyurduğunda kadının o koca derdi bir anda kuş tüyü gibi hafiflemişti. Çünkü hedef cennet olunca acının rengi değişir.

Cenneti düşününce acılar hafiflemeyebilir mi? Bu hadiste, derdinden gönüllü bir şekilde kurtulmak istemeyen kadının kıssasını okuyoruz. Subhânallâh! Sonucu görünce hastalık ona sevimli geliyor.

¹ (Müslim.)

² (2/Bakara, 153)

³ (28/Kasas, 54)

Kul, uğradığı hastalık karşısında Allah'a hamd ederse büyük bir mükafat alacaktır. Kudsi bir hadiste "Kul hastalandığı zaman Allah Teâlâ ona iki melek gönderir ve onlara 'Gidin bakın, kulum yardımcılara ne diyor bir dinleyin!' der.

Eğer o kul, melekler geldiği zaman Allah'a hamdediyor ve senalarda bulunuyor ise onlar bunu, her şeyi en iyi bilmekte olan Allah'a yükseltirler. Allah Teâlâ, bunun üzerine şöyle buyurur:

'Kulumun ruhunu kabzedersen onu cennete koymam kulumun benim üzerindeki hakkı olmuştur. Şayet şifa versem onun etini daha hayırlı bir etle, kanını daha hayırlı bir kanla değiştirmem ve günahlarını da affetmem üzerinde hakkı olmuştur.'⁴

Bir Kere Bakmak Yeterli!

Mutluluğun sırlarından biri de insanın endişelerini hatırlamadan önce nimetleri hatırlamasıdır. Bir hadisi hatırlamak da nimettir. Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Cehennemliklerden olup dünyada pek müreffeh hayat yaşayan bir kişi kıyamet gününde getirilip cehenneme bir kere daldırılır. Sonra 'Ey âdemoğlu! Sen hayırlı bir gün gördün mü? Herhangi bir nimete nâil oldun mu?' denilir.

O kişi: 'Hayır, vallahi Rabbim! Öyle bir şey görmedim' der. Cennetliklerden olup dünyada insanların en yoksul olanı getirilir cennete bir kere daldırılır. Ona da: 'Ey âdemoğlu! Sen herhangi bir yoksulluk ve sıkıntı gördün mü? Hiç zorluk ve darlık çektin mi?' denilir.

O kişi de: 'Hayır, vallahi Rabbim! Hiç bir yoksulluk ve sıkıntı görmedim, zorluk ve darlık çekmedim' der.'⁵

İşte dünyada en büyük sıkıntıları çekmiş kimsenin, cennete bir kere daldırılması ile unutacağı şaşkınlık! "Çok sıkıntı çektim ama sonunda güzelliklere kavuştum" demiyor. Hiçbir sıkıntı çekmediğini itiraf ediyor. Fakir olabilir, çaresiz hastalıklar içinde boğuşabilir, fark etmez. Cennet, geçmişin acılarını silecek kadar yoğundur, kalıcıdır.

Kimileri itiraf edip dediler ki: "Allah beni birçok kez hak etmediğim zamanlarda bile kurtardı."

Ya peki bizi? Rabbimiz, kim bilir bizi kaç defa dertlerden kurtardı? Mutlu olabilmek için nimetleri görmeli ve itiraf etmelisin.

İnsanoğlu acelecidir; dert geldiğinde hemen gitmesini, dua ettiğinde hemen karşılık bulmasını bekler. Beklentisi karşılanmadığında ise ruhu daralır. İnsan ne zaman stres yapar?

İşlerin kontrolden çıktığını sandığında...

Halbuki işler hiçbir zaman yolundan çıkmaz. Her şey Allah'ın kontrolü altındadır. Bir yaprağın düşmesini bile bilen Rabbin, senin kalbinin durumunu bilmez mi? Hayatından nelerin eksildiğini bilmez mi?

Senin olan seni bulacaktır; sen ondan kaçsan bile Senin olmayana ise asla ulaşamazsın, peşinden koşsan bile

Musa (as) gibi davran, diğerleri gibi değil! Onlar da içine düştükleri darlıktan şikâyet ederek "Sen bize gelmeden önce de geldikten sonra da eziyete uğratıldık" demişlerdi. Ancak cevap, ilahi bir vaat ve büyük bir sorumlulukla geldi:

(Musa:) 'Umulur ki, Rabbiniz düşmanınızı helak edecek ve sizleri yeryüzünde halifeler (egemenler) kılacak, böylece nasıl davranacağınızı gözleyecek' dedi.'⁶

⁴ (Muvatta)

⁵ (Müslim)

⁶ (7/Arâf 129)

Kaldırabiliyor olmak, ağır gelmediğı anlamına gelmez. İmtihan zorlayacak ama kulun kaldıramayacağı bir yükte olmayacak. Yüce Allah, kurtuluşu vaat eder ama kurtuluştan sonra nasıl davranacağımızı da bir imtihan olarak önümüze koyar.

Ey Müslüman! Bu imtihanın içinde hepimiz varız ve dertler hepimize gelmektedir. Yüce Allah, her durumda bizlerin nasıl davranacağını gözlemektedir.

Dertlenme! Budanmamız lazımdı, budandık her ağaç gibi.

Olgunlaşmamız, tecrübe edinmemiz ve Allah'a yakınlaşmamız önemlidir. İmtihanalara sabredersek derecemiz de yükselecektir.

Bu çetin yolda yanınızda kimlerin durduğuna dikkat edin! Zira umutsuz kimseleler, dünyaya karamsar gözle bakarlar; çevrelerine sadece korku, stres ve ümitsizlik aşılrlar. Bu zehirli hava, farkında olmadan kişiyi Allah'a karşı sui zan beslemeye, O'nun rahmetinden şüphe etmeye sürükler. Bu manevi tuzaktan sakının!

Oysa hakiki müminler, zifiri karanlıkta bile Allah'ın kudretini ve yardımını yakînen hissedenlerdir. Onlar, en dar geçitlerde bile "Rabbim beni çaresiz bırakmaz" diyerek sarsılmaz bir kale inşa ederler. Bilin ki, Allah'ın yolunda izzetle ilerleyenlere O'nun yardımı hak ve yakındır. Ey mümin kullar! Yeise düşmeyin, müjde yakındır.

Harun Reşid bir gün ulemayı toplayarak: "Bana öyle bir şey söyleyin ki, kederli olduğumda sıkıntım gitsin, mutlu olduğumda da şımarıklık gelmesin" dedi. Harun Reşid en çok bir âlimin söylediğı şu sözü beğendi:

كُلُّ حَالٍ يَزُولُ "küllü hâlin yezulü" yani "her hâl geçicidir..."

Dostum! Dertlerin de misafir olduğunu unutma. Birgün onlarla da vedalaşacaksın. Bugün ağlayan yarın gülebilecektir; gülen birisi ise yarın ağlayabilecektir. Zenginlik, fakirlik, makam, sağlık, boş vakit her an değişebilecek şeylerdir. Ölümlü insanlar için, bütün haller geçicidir.

Bir zamanlar şehrin birinde, makamı ve otoritesiyle herkesin çekindiğı bir Kadı varmış. Bir gün bu Kadı'nın sadık bir hizmetçisi vefat etmiş. Haberi duyan şehir halkı, akın akın cenazeye koşmuş. Caminin avlusu hıncahınc dolmuş, tabut omuzlar üzerinde adeta uçarak mezarlığa götürülmüş. Şehirde o gün hayat durmuş, herkes bu "hizmetçinin" cenazesinden bahsediyormuş.

Kadı bu durumu görünce içten içe sevinmiş ve gururlanmış. Kendi kendine demiş ki:

"Benim hizmetçimin cenazesi böyle mahşer yeriye kim bilir ben öldüğümde bu şehir nasıl ayağa kalkar? Demek ki halk beni çok seviyor!"

Gel zaman git zaman, gün gelmiş o Kadı da vefat etmiş. Ama bir gariplik varmış... Sokaklarda ne bir kalabalık ne de bir feryat varmış. Kadı'nın naaşı, sadece birkaç resmi görevli ve üç beş komşu tarafından sessiz sedasız camiye getirilmiş. Musalla taşı soğuk, cemaat ise bir safı bile doldurmayacak kadar azmış.

Peki, neden?

Hizmetçi öldüğünde insanlar o hizmetçinin cenazesine değil, aslında Kadı'ya yaranmak için gelmişlerdi. Kalabalığın derdi "ölene vefa" değil, "sağ olana gösteriş" yapmaktı. Kadı öldüğünde ise artık yaranılacak bir makam, korkulacak bir otorite kalmamıştı.

Şimdi bir düşün: Makam sahibi olmadım diye üzülen birisi, bu kıssayı anlamış olsa hala üzüntüsünden eser kalır mı?

Hatta o Kadı'nın yerinde olmak, aslında en büyük hüznün ve yalnızlık değil midir? Etrafındaki her gülümsemenin sahte, her saygı gösterisinin pazarlıklı ve her selamın çıkar odaklı olduğunu bilmek bir insan için ne ağır bir yükür! Makam bittiğinde o güne kadar "güzellik" sandığın her şeyin aslında koca bir yalan olduğunu görmek... Dünyalık dertlerinde bu sahte kalabalıklar gibi yok olup gideceğini unutmama. Böylesi boş kalabalıkların sana alkış tutacağını görmektense yalnızlık daha sevimli değil midir?

Karamsar olanlar ve olmayanlar...

Hayat bazen insanı öyle bir noktaya getirir ki; önünde aşılmaz bir deniz, arkasında ise nefesi ensesinde bir düşman vardır. İşte o an, kalpteki imanın lisanla bulunduğu andır.

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ
قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

İki topluluk, birbirinin görüş alanına girdiklerinde Musa'nın adamları: "Eyvah, yakalandık!" dediler. Mûsâ "Kesinlikle hayır! Rabbin şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir" dedi.⁷

"Eyvah yakalandık" sözü, zahiri sebeplere takılı kalmanın ve Yüce Allah'ın kudretini unutmamanın sonucudur. Nebiler Allah'a güvenen ve çevresine ümit telkin eden insanlardır.

Çevrenizdeki insanlar farkında olmasalar da dünya bataklığına saplandıklarından dolayı yeise kapılanlarla doludur. Her olumsuzluğu kendilerinin aleyhine olacak bir vakia sanırlar. Dikkat edin! Kime kulak verirsiniz onun sözleri kalbinizde yeşerir.

Aynı olay, bir insanı yıkar, bir başkasını güçlendirir. Farkı ortaya koyan şey 'olay' değil, yaklaşımdır. Zorluklar herkese gelir ama herkes aynı şekilde çıkmaz. İman ve sabır insanı ayakta tutar.

Mesela, şu anda İslam adına ümitli misiniz yoksa karamsar mı?! Unutmayın ki imtihanlar, acziyetimizi hatırlatıp Allah'a olan tevekkülümüzü artırmak içindir. Gerçek inanç, en çaresiz anlarda dahi O'nun kudretine sığınmaktır. Karamsarlık, şeytanın vesvesesidir. Ümit ise müminin azığı...

Musibetler misafirdir; evde sabır görmezse yatıya kalır.

Nimetler de misafirdir; evde şükür görmezse çeker gider.

Eğer kapına gelen hüznü isyanla karşılasan, o hüznün ruhuna yerleşir ve gitmek bilmez. Ama onu sabırla ağırlarsan vazifesini yapar ve yerini selamete bırakır.

Nimetlerin kalıcı olmadığını da bilin. Şükretmeniz gerekmez mi? Nimetlerin farkında olmak kişiyi mutlu edecek etkenlerdendir. Bunu da aklınızın bir köşesine yazın.

Ama her zaman gülemez ve mutlu olamazsınız. Bu hayatın ağlatan bir yönü de vardır. O anlarda ne yapmalıyız?

Üzüntüler kuşattığında...

Hiçbir imtihan seni üzmemek için hayatına girmez. Sana Allah'ın kapısını çalmayı öğretir. Bazen hüznün öyle bir kuşatır ki insanı, sesini dünyaya değil, sadece içine duyurabilir. Tıpkı Yakub (as) gibi... O, evladının hasretle yanarken onlardan uzaklaştı ve şöyle nida etti:

Onlardan uzaklaştı. "Ah! Yûsuf'un üzüntüsü yüreğimi yakıyor!" diye sızlandı. Kederini içine atması yüzünden gözlerine boz indi.⁸

⁷ (26/Şu'arâ 61-62)

⁸ (12/Yûsuf 84)

“Peygamberdir, rahatlıkla sabreder, üstesinden gelir” demeyin. Hasretinden, acısından dolayı kimseyi kınamayın. Kimin ne çektiğini bil(e)mezsiniz! Çoğu insan kınar, “Şöyle olsaydı, böyle yapsaydı” diye eleştirir. İmtihani olmadığımız konularda yiğitlik göstermek anlamsızdır.

Her kulun imtihanı kendine özeldir ve yüklediği acı ancak o kalpte hissedilir. Empati, başkasının derdini anlamamanın ilk adımındır; zira yargılamak, çoğu zaman sadece bilgisizlikten ibarettir.

Nihayetinde Yakub (as), oğlu Yusuf’a (as) kavuştu değil mi? Bu sahneyi yalnızca izleyen olmayın, tefekkür edin! Her mahrum kalışın bir bayramı vardır; sen, Allah’a güven Allah’a bırak. Dibe battığında inciyi almadan çıkma!

Ölümler birlikte hepsi bitecek!

Çünkü bu dünyanın kendisi geçici olduğu gibi dertleri de geçicidir. Gözyaşının bir sonu, sızının bir vadesi vardır. Ama ahiretin dertleri genelde kalıcıdır. Ebediyen bitmez. Mesela cehennemlikler ateşte bir gün daha hafif yanmak istiyorlar. Ancak onlara bir gün hafifletme verilmiyor. Bir damla suya bile haram deniyor ve onlara verilmiyor. Bu derdin yanında dünyanın sıkıntılarının ne önemi var? Rabbin bizi ve sizi böylesi bir ateşten korusun.

O halde bu dünyanın sıkıntıları ile beli bükülmüş kardeşim! Ahiretin sıkıntılarını dert ediniyor ve seni amele teşvik ediyorsa ne güzel; dünyanın sıkıntılarına üzülyorsan bil ki, vefat ettiğinde hepsini unutacaksın.

Uzun emel sahibi olma! Emniyette isen, evin varsa, yiyecek günlük rızkın da yanındaysa ve Müslüman isen dünyalara sahip olduğunu bil. Çünkü birçok insan bu nimetlerden mahrum.

Gereğinden fazla üzülmemek için kadere iman et. Şu ayeti beraber düşünelim:

“Yeryüzünde vuku bulan veya başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce bir kitapta yazılı olmasın.”⁹

Keşke şöyle böyle olsaydı değil, her şeyin yazılı olduğuna iman üzüntüyü yok eder. Çünkü bir şeyi elde ettiğinde bilirsin ki bu yazılıdır. Bir şeyi kaybettiğinde de bilirsin ki bu da yazılıdır. Kazandığında şımarma, kaybettiğinde yıkılma. Her insana çalışmasından sonra nasibinden başkası erişmez. Allah’ın yazdığından başkası bizi bulmaz. Bunlara iman edenin hüznü, gereğinden fazla olmaz. Hayatının bir sonraki gününü bilmiyor olabilirsin. Ancak yazarı tanıyoruz; yazara güven!

Cennet, dünyada değildir. İyilerin imtihanı kolay olsaydı Allah (cc), Rasûlünü zorluklarla sinamazdı. Ömer bin Abdülaziz şöyle dedi: “Mümin ancak cennetteki Tûbâ ağacının altında tam anlamıyla rahatlayabilir.”

Yüce Allah’ın kitabında “mutluluk” kelimesi yalnızca bir kez geçer: **“Mutlu olanlar ise cennettedirler.”¹⁰** O yüzden, hakiki mutluluğu yanlış yerde arama!

Dünya, mükafat yurdu değildir!

Yusuf’un (as) zindana atıldığı, İbrâhim’in (as) ateşe atıldığı, Rasulullah’ın (sav) taşlandığı bir dünyada senin beklentin nedir?

Yüce Allah, insanı her türlü zorluğa göğüs gerebilecek bir donanımla yaratmıştır. Âdil olan yaratıcı, hiçbir kuluna taşıyamayaçağı yükü yüklemeyiz. O halde sakın “sabredemiyorum” diyerek teslim bayrağını çekme; bu sözle şeytana koz verip nefsinin direncini kendi ellerinle kırma. Sen, o yükü taşıyacak kuvvete sahipsin; yeter ki yüzünü O’na dön ve içindeki o izzetli sabrı uyandır.

⁹ (57/Hadid 22)

¹⁰ (11/Hüd 108)

Ey dertli kardeşim! Duadan ayrılma.
Peygamberimiz gibi dua et:

"Allah'ım! Kuvvetimin zaafa uğradığını, çaresizliğimi ve insanların gözünde hor görüldüğümü ancak Sana arz ederim... Eğer Senin bana karşı bir gazabın yoksa, çektiğim belalara hiç aldımam! Lakin Senin afiyetin benim için en geniş olandır..."¹¹

Resûlullah (sav) şöyle buyurur:

"Yûnus'un balığın karnındaki duası لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ şeklinde idi. Sıkıntıya düşmüş ve başı belâyâ duçar olmuş hangi müslüman bu duayı yaparsa, Allah Teâlâ mutlaka onun duasını kabul buyurur."¹²

Rabbimiz! Yusuf'u zindandan, Musa'yı denizden, İbrahim'i ateşten kurtardığın gibi bizleri de nefsimizin karanlığından, dünyanın dar geçitlerinden ve ümitsizliğin pençesinden kurtar.

Bize sabrı bir zırh, şükrü bir azık, rızanı ise en büyük menzil kıl. Kalplerimizi Senin dinin üzere sabit kıl ve bizleri, Senin yolunda izzetle yürüyenlerden eyle. Verdiğine de vermediğine de hamdolsun.

Allahumme âmin.

¹¹ (Taberi)

¹² (Tirmizi)

Terazin Ağır Mı, Hafif Mi?

Salih Bağırzan

مَا أَتَى النَّاسَ مِنْ حَرٍِّ وَلَا بَرْدٍ وَلَا مَوْتٍ وَلَا حَيَاةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Allah'a hamd, Rasulüne salat ve selam olsun.

Karia suresinin konuları tamamen kıyamet gününün dehşetini ve hâllerini anlatmaya, ayrıca insanların o gün ikiye ayrılacağına açıklamaya yöneliktir.

Surenin konuları üç ana başlıkta toplanabilir:

1. Kıyamet gününün "Kâria" (Şiddetle Çarpan) olarak isimlendirilmesi ve bununla onun büyüklüğünün vurgulanması.

2. Kıyamet gününün bazı korkunç hâllerinin anlatılması.

3. İnsanların iki gruba ayrıldığına açıklanması: Mutlu olanlar ve hüsrana uğrayanlar. Ayrıca hoşnut bir hayatın yolu gösterilir ve hüsrânın sebebi açıklanır.

"Kâria" Nedir?

"Kâria", kıyamet gününün isimlerinden biridir.

Araplar, büyük ve önemli şeylere çok isim verirler. Bu yüzden kıyametin de birçok ismi vardır.

Bunlardan bazıları: Kâria (Çarpan), Ahi-ret günü, Çıkış günü, Diriliş günü, Ayırım günü, Tehdit günü, Seslenme günü, Ebediyet günü, Din (Hesap) günü, Toplanma günü, Hesap günü, Diriliş günü, Aldanma günü, Pişmanlık günü, Karşılaşma günü, Yaklaşan gün, Saat, Vuku bulacak olay, Hak olan, Büyük felaket, Kulakları sağır eden ses, Her şeyi kuşatan felaket.

"Kâria" denilmesinin sebebi ise dehşetle kalpleri ve kulakları adeta çarpmasıdır.

الْفَارِعَةُ مَا الْفَارِعَةُ

Kaari'a... Nedir kaari'a?

Bu, son derece sarsıcı ve korkutucu bir başlangıçtır. İçinde dehşet verme, korkutma aynı zamanda merak uyandırma vardır. Tekrar edilmesi ise onun büyüklüğünü ve dehşetini daha da artırmak içindir.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْفَارِعَةُ

"Onun ne kadar büyük ve dehşetli olduğunu sana ne bildirdi?"

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

"İnsanların, 'her yana dağılmış' pervaneler gibi olacakları gün."

Bu bölüm ise kıyamet gününde insanların hâlini anlatır:

İnsanlar o gün zayıflıkta, dağınıklıkta, şaşkınlıkta, şiddetli korku içinde etrafa dağılmış pervaneler gibi olacaklardır. Bu dünyada akıllı, güçlü, zengin olan insan işte o gün bu hâle düşecektir.

Nitekim Allahu Teala şöyle buyurur:

كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

"Sanki 'yayılan' çekirgeler gibi kabirlerinden çıkarlar."¹

Allah'ın "pervane" benzetmesini kullanmasının hikmeti şudur:

Pervaneler genelde gece ortaya çıkar, birbirine çarpar, yönünü bilemez. Ateşi görünce zararına rağmen ona doğru atılır. İşte akıl sahibi insanın bile o gün hâli böyle olacaktır! Ardından Allah, güçlü ve sağlam olan dağların hâlini anlatır:

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

"Ve dağların 'etrafa saçılmış' renkli yünler gibi olacakları (gün)"

Oysa dağlar sorumlu bile değildir! Peki ya hesap verecek olan zayıf insanın hâli nasıl olur?!

¹(54/Kamer 7)

Bu sağlam dağlar bile parçalanıp yok olur:

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

"Onların yaptıkları her işin önüne geçtik, böylece onu savurulmuş toz zerrelere kılıverdük."²

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً

"(Öyle) Bir gün ki, yeryüzü ve dağlar titremeye tutulur ve dağlar göçüveren bir kum yığını olur."³

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا

"Yerlerini bomboş, çırpıplak bırakacaktır."⁴

وَسَيَّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

"Dağlar yerlerinden koparılıp yürütülür, bir serâp hâlini alır."⁵

Teraziler ve İnsanların Ayrılması

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ

"İşte, kimin tartıları ağır basarsa, artık o, hoşnut olunan bir hayat içindedir."

Kimin sevapları ağır gelirse o hoşnut bir hayat içinde olacaktır (cennette). Kim kıyâmet günü mutlu olmak istiyorsa terazisini ağırlaştırmalıdır. Amelini çoğaltmalı, sevaplarını artırmalıdır. Ve Allah'ın rahmetindedir ki az ameller bile teraziye ağırlaştırabilir.

Teraziye Ağırlaştırılan Ameller

1. Tevhid Kelimesi (Lâ ilâhe illallah)

Eğer bu söz terazinin bir kefesine, gökler ve yer de diğer kefesine korsa "Lâ ilâhe illallah" ağır basar.

² (25/Furkan 23)

³ (74/Müzzemmil 14)

⁴ (20/Taha 106)

⁵ (78/Nebe 20)

2. Güzel Ahlâk

Ebu Derda'dan (radiyallahu anhu) rivayetle Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet günü müminin terazisinde güzel ahlâktan daha ağır gelen hiçbir şey yoktur. Şüphesiz Allah, çirkin sözlü ve kaba kimseleri sevmez."⁶

3. Kolay Ama Ağır Gelen Zikir

Ebu Hureyre'den (radiyallahu anhu) rivayetle Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"İki söz vardır ki dile hafif, mizanda ağır ve Rahman'a sevimlidir; 'Subhanalâhi ve bihamdihi, subhanallâhil azîm.'" ⁷

Terazisi Hafif Gelenler

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ

"Kimin tartıları hafif kalırsa artık onun da anası "haviye"dir.

Kimin günahları sevaplarından ağır gelirse onun barınağı ve sığınağı kızgın ateş olacaktır. Anası ifadesi mecazdır; İnsan nasıl annesine sığınırsa o da ateşe sığınır (yani ondan ayrılmaz).

"Hâviye" Nedir?

Hâviye, cehennem isimlerinden biridir. Bu isim verilmiştir çünkü derinliği çok büyüktür, azabı son derece şiddetlidir.

Ebu Hureyre (radiyallahu anhu) şöyle anlatır:

Biz Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ile birlikteydik, bir gürültü duyuldu. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: **"Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?"**

⁶ (Ebu Davud, Tirmizi)

⁷ (Buhari, Müslim)

Dedik ki: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.

"Bu, yetmiş yıldır cehenneme düşmekte olan bir taştır, şimdi dibine ulaştı"⁸ buyurdu.

Başka bir sahih hadiste şöyle buyurulmuştur:

"Kul bazen Allah'ı gazaplandıran bir söz söyler, ona önem vermez fakat bu söz sebebiyle cehenneme düşer."

Başka bir rivayette:

"Doğu ile batı arası kadar uzak bir mesafeye düşer."

Cehennemin İsimleri

Cehennem, büyüklüğünü ve dehşetini ifade etmek için birçok isimle anılmıştır:

Cehennem, Sekar, Lezâ, Cahîm, Saîr, Semûm, Hutame, Hâviye, Kötü varılacak yer, Kötü yurt, Kötü barınak, Kötü kaynak, Helâk yurdu, Fasıkların yurdu, Kötü diyar, Aşağıkların en aşağısı

Cehennemin Şiddeti

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ نَارٌ حَامِيَةٌ

"Onun ne olduğunu sana bildiren nedir? O, kızgın bir ateştir."

Ebu Hureyre'den (radiyallahu anhu) rivayetle şöyle buyurmuştur:

"Sizin yaktığınız bu ateş, cehennem ateşinin yetmiş parçasından sadece bir parçadır." Sahabiler dediler ki: "Bu bile yeterliydi ey Allah'ın Rasûlü!"

"O, cehennem ateşinden altmış dokuz kat daha hafiftir"⁹ buyurdu.

Cehennemin Getirilişi

Abdullah bin Mesud'dan (radiyallahu anhu) rivayetle Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet günü cehennem getirilecektir; onun yetmiş bin yuları vardır, her bir yularla birlikte yetmiş bin melek onu çeker."¹⁰

En Hafif Azap Bile Dayanılmazdır

Numan bin Beşir (radiyallahu anhu) şöyle rivayet eder:

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü cehennem ehlinin azabı en hafif olanı, ayaklarının altına iki kor parçası konulan kişidir. Bu yüzden beyni kaynar. O, kendisinden daha şiddetli azap gören kimse olmadığını zanneder; oysa o, en hafif azap görendir."¹¹

Başka bir grup: Arâf Ehli

Arâf suresinde üçüncü bir grup daha zikredilmiştir:

"Cennet ile cehennemin arasında bir sur vardır. Orada bulunan A`raf ehli kimseler, cennet ve cehennem ehlinin hepsini yüzlerinden tanır. Onlar cennet ehline, 'Size selam olsun.` diye seslenirler. Kendileri cennete girmemiş, fakat girme iştiağı içindedirler."¹²

Bunlar sevapları ile günahları eşit olan kimselerdir. Onlar cennet ile cehennem arasında bir yerde bulunurlar.

Rabbimizden duamız, bizleri terazileri ağır gelenlerden eylesin.

⁸ (Müslim)

⁹ (Buhari, Müslim)

¹⁰ (Müslim)

¹¹ (Buhari, Müslim)

¹² (7/Arâf, 46)

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

Son günlerde Şiilerin inanç esasları çok fazla gündem ediliyor. Şiilerin inanç esaslarını maddeler halinde açıkla mısınız?

Cevap: Şii taifesinin Ehli Sünnet inancına aykırı birçok inanç esasları vardır. Bu inançları sebebiyle küfre girerler. Onların bu küfür itikatlarını aşağıdaki maddelerle izah etmeye çalışalım;

1. Şiiler Kuran-ı Kerimin tahrif olduğuna inanırlar ve Kuran'ı doğru olarak bilenlerin sadece 12 imam olduğunu iddia ederler.

2. Şiiler imamlarının masum olduğuna inanırlar.

3. Şiiler ru'yeti (Allahın ahirette görülmesini) inkâr ederler.

4. Kendileri senedi ve ispatı olmayan onbinlerce Şii kaynaklı hadisle amel etmekte iken Ehl-i Sünnetin kaynaklarında geçen ve senedleri olan hadislerin dörtte üçünden fazlasını reddederler.

5. Şiiler Kerbela bölgesini Kabe'den daha faziletli sayarlar.

6. Şiiler Ali (r.a)'dan önceki halifelerin zalim yada kafir olduğunu iddia ederler.

7. Şiiler Ebu Bekir (ra) ve Ömer (ra)'a lanet okurlar.

8. Peygamberlerin getirdiği şeriatın sadece avama hitap eden bir ilim olduğunu gerçek ilmi (ilm-i hakikati) ise 12 imamdan başka hiç kimsenin bilmediğini iddia ederler.

9. Ali'nin (ra) ve onun zürriyetinden gelenlerin fikirlerine muhalefet eden herkesin ya zalim ya kâfir ya da fasık olduğuna inanırlar.

10. Takiyye adı altında münafıklığı akide edinirler.

11. 12 imamın yaptığı her ameli Allah'ın emrettiği bir dini kural olarak telakki ederler.

12. Allah'ın sıfatlarını inkâr ederek Cehmiyyenin yolunu takip ederler.

13. Şiiler İmamiyye mezhebinin uyulması vacip olan tek mezhep olduğuna inanırlar.

14. Şiiler Ali (ra) hakkında aşırı giderler, bazıları onun vasi, bazıları peygamber, bazıları da ilah olduğunu iddia ederler.

15. Şiiler Ebubekir ve Ömer (rhuma) hakkında cibet ve tağut yakıştırmalarını yaparlar.

16. Şiiler bazı ölülerin yeniden dirilip ahir zamanda dünyaya döneceğine (ricat) inanırlar. Bu inanışa göre 12. imam ahir zamanda gelecek Ebubekir ve Ömer'i çarmıha gerecektir.

17. Yine aynı inanışa göre 12 imamın ahir zamanda gelip müminlerin annesi Aişe (rha)'yı diriltip ona had cezası uygulayacağına inanırlar.

18. Ömer (ra)'ın öldürüldüğü günü en büyük bayram, şeref, müjde, büyük temizlik, bereket ve teselli günü olarak kabul ederler.

19. Şiiler kendi çocukları haricinde doğan bütün çocukları fahişe çocuğu sayarlar.

20. Şiiler bir kimseyle ancak nifak üzere muamele ederler. Gerek görürlerse inandıkları küfür akidesini dışa vurmazlar.

21. Şiiler 12 imamın gaybı bildiğini iddia ederler.

22. Şiiler Aişe (rha) ve Ömer (ra)'ın kızı Hafsa'ya (rha) lanet okurlar.

23. Şiiler Allah'tan başkasına kurban keserler ve adak adarlar.

24. Şiiler kaderi inkâr ederek şerri yaratanın Allah olmadığını iddia ederler.

25. 12 imamın hatadan masum olduğuna inanırlar.

26. 12 imam vasıta edilmeksizin Allah'ın rızasının kazanılamayacağını iddia ederler.

27. Allah'a kulluk etmenin imamlara itaatle mümkün olacağını ve imamlardan başkasına itaat etmenin Allah'a şirk koşmak olduğunu iddia ederler.

28. Ömer (ra)'ı şehid eden Mecusi Ebu Lülüe'yi bir din kahramanı olarak kabul ederler.

29. Şiiler Ali (ra)'ın bütün sahabelerden üstün olduğunu ve hilafetin ilk olarak onun hakkı olduğunu iddia ederler.

30. Şii'ler Resulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) ölümünden sonra az sayıdaki bir topluluk dışında bütün sahabilerin mürted olduğuna inanırlar.

31. Şii'ler Allahtan başkalarına, kullara dua ederler, onlardan yardım isterler.

32. 12 imamın olmuş ve olacak her şeyin ilmini bildiğine ve hiçbir şeyin onlara gizli olmadığına inanırlar.

33. Şiiler Ehli Sünnet inancına göre inananların, kanlarının dökülmesini ve mallarının ganimet edilip alınmasını helal sayarlar.

34. Şiiler Hüseyin (ra)'ın Kerbeladaki kabrini ziyaret etmeyi, Beytullah'ı hac etmekten daha faziletli sayarlar.

35. Şiiler Enes, Cabir ve Ebu Hureyre (rhum) gibi meşhur sahabelere hakaret eder ve onları da tekfir ederler.

36. 12 İmam'ın ne zaman öleceğini bildiğine ve kendileri de ölmeyi istemedikçe ölmeyeceklerine inanırlar.

37. Tarih boyunca birçok kez Müslümanlarla kâfirlerin savaşlarında Yahudileri, Haçlı Hıristiyanları, Tatarları desteklemişler ve Müslümanlara karşı onlara yardım etmişlerdir.

38. Şii'ler zındıklıkla, ilhadla, kasıtlı ve bolca yalan söylemekle tanınırlar.

39. İmamların Allah (c.c) katındaki derecelerinin peygamberlerin derecesinden daha yüksek olduğuna inanırlar.

40. Muta nikâhını (sürelî nikah) mübah kabul ederler ve hatta muta nikahından doğan çocuğun daimî nikahtan doğan çocuktan daha faziletli olduğuna inanırlar.

41- Şii, imametın İlahi bir iş olduğuna, bütün Masum İmamların Allah tarafından belirlendiğine ve Halifelerin kimler olacağıının da Kuran ayeti ile belirlendiğine inanırlar.

42- Şii Masum İmam'ın, Allah'ın izni ile imametlerini ispat etmek için tekvini velayete ve kainattaki olaylara tasarruf etme kudretine sahip olduğuna inanmaktadır. (İmamlarını Allah'a denk tuttıkları en büyük şirk inanışlarından biri budur)

43- Şiiler, Masum İmamın, siyasi mercî, toplumsal konularda en üstün rehber, yargı makamına sahip olduğuna inanmakta ve Ona tam itaati kendisine vacip bilmektedir.

44- Şii'lerin özelliklerinden ve İslam'a göre de çok önemli olan konulardan biri İmam Ali'ye ve diğer Ehl-i Beyt imamlarına tam bir itaatkârlık içinde olunmasıdır. Ehl-i Sünnet kaynaklı birçok rivayette de geldiği gibi Allah'ın, insanların amellerini kabulündeki şart ve ölçüsü Emir-ül Müminin Ali b. EbiTalib'in (a.s) velayetini kabul etmektir.¹

45-Mutezilenin inandığı gibi Kur'an'ın Allah'ın kelamı olmayıp yaratılmış bir mahlûk olduğuna inanırlar.

46-“Allah, ahirette görülmeyecektir. Eğer görünürse mekân ve zamana muhtaç olur” derler.

47- Şiilere göre imamete inanmak, imanın şartlarındandır. Allah'ın emri üzerine Peygamber tarafından tayin edildiği söylenen imamların sayısı 12 olduğuna, onların on ikincisinin Mehdi Muntazar olup halen sağ olduğuna ve kıyametten önce zulümle dolmuş olan dünyayı adaletle doldurmak için geleceğine, bundan dolayı Mehdi'nin zuhur edeceğine iman etmek gerektiğine inanırlar.

48- İmamiyyete göre kabir sorgusunda “İmamın kim?” diye de sorulacak ve “İmamım Ali'dir” diyenler kurtulacaklar. O dostlarına ikram edip düşmanlarını kovacaktır. Sırat, Allah'ın hüccetlerinin adıdır. Allah bu dünyada iken onları tanıyan ve onlara itaat edenlerin sırat üzerinde geçişine müsaade edecektir. Ahirette ümmetlerinin hesaplarını imamlar ve vasileri verecektir. Nebinin ve imamların

¹ (Menakıb-I Harezmi, s.19 ve 252)

tarafına (şiişine) günahları sorulmayacaktır. Ayrıca yine İmamîyyete göre Cennet'e işaret eden her ayet Nebî, imamlar, onlara uyanlar ve taraftarları hakkında Cehennem'e işaret eden her ayet ise onların düşmanları ve onlara karşı olanlar hakkındadır.

49-Abdest alırken ayakları yıkamayıp çıplak ayağa mesh ederler.

50-Cuma namazını (beklenen onüçüncü imam gaib olduğu için)kılmayıp yerine öğle namazını kırlarlar.

51-Yolculukta mutlaka oruç tutmamayı şart koşarlar.

52-Günah işleyen kimseye Allah'ın mutlaka ceza vereceğine, affetmeyeceğine inanırlar.

53-Seferi durumu 48 km olarak kabul ederler.

54-Vahdeti Vucud gibi sapık ve batıl bir tasavvufî görüşü kabul eder, benimserler.

55-Dini önderlerinin kabirlerini, geçmiş imamlarının kabirlerini, türbelerini putlaştırır, kutsallaştırır, çeşitli bid'at ve hurafeleri işlerler.

56- Şiişilere göre Kur'anı Kerim'e Sahâbe tarafından ekleme ve artırma yapılmıştır.

57- Kur'an'dan 'Velayet Suresi' adlı bir sure ile 'Ali ve Muhammed Ailesi' lafızlarının çıkarıldığına inanırlar.

58- Kur'an tertibinin, Allah ve Rasûl'ünün razı olacağı şekilde olmadığına inanırlar.

59- Şii inancına göre Nahl Suresi 90. Ayetinde geçen² 'fahşa' (çirkin işler)'den kasıt Ebu Bekir (ra), 'münker' (fenalık)'tan kasıt Ömer (ra) ve 'bağy' (azgınlık)'tan kastedilenin ise Osman (ra) olduğuna inanırlar.

60- Ebu Bekir ve Ömer (rhuma) ile o ikisini sevenlerin kafir olduğuna inanırlar.

² (Muhakkakki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkinîşleri, fenalıkve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.)

61-Yahudilerin namazı yıldızlar görününceye kadar geciktirdikleri gibi Rafiziler de akşam namazını aynı vakte kadar geciktirirler.

62-Duaların, ancak onların imamlarının isimleri ve aracılıkları ile kabul edileceğine inanırlar.

63- Şiilere göre Hüseyin (ra)'ın kabrinin çamuru her hastalığa şifadır.

Muhammed Nu'man el-Harisî denilen ve büyük alimlerinden olan Şeyh el-Mufid, "el-Mizar" adlı kitabında Ebû Abdillah'dan şöyle dediğini naklediyor: "el-Huseyn'in kabrinin çamuru her derde şifadır. O en büyük devâdır."

64- Râfızî akîdesi Ehl-i sünnetin mallarını ve kanlarını mubah sayar. es-Sadûk, "el-İlel"de, Dâvûd b. Ferkad'a isnâd ederek der ki: "Ebû Abdillah'a şöyle dedim: "Nâsibe (onlar Ehl-i Sünnet'e böyle derler) hakkında ne diyorsun?" dedi ki: "Kanı helâldir böylelikle senden korkar. Eğer kimse seni görmeden onlardan birinin üzerine duvar devirebilirse veya denizde boğabilirse bunu yap." Dedim ki: "Onun malı hakkında ne dersin?" dedi ki: "Gücün yettiği kadarını al."

65- Râfızîler kendi çocuklarının dışında hiçbir çocuğu temiz görmezler. Haşim el-Bahranî, el-Burhan adlı tefsirinde, Meysem b. Yahya'dan o da Cafer b. Muhammed'den rivâyet ediyor: "Hiçbir yeni doğan yoktur ki iblislerden bir iblis onun doğumunda hazır bulunmasın. Eğer doğan çocuğun bizim Şiimize âit olduğunu öğrenirse şeytan uzaklaşır. Şiimizden değilse şeytan parmağını onun dübürüne sokar, zekerinden çıkarır. Eğer kız ise, parmağını fercine yerleştirir ve o facire olur. İşte o anda çocuk annesinin karnından çıktığında şiddetle ağlar."

66- Râfızîler on iki imam'ın yönetimi dışındaki Raşid halifelerden bu güne dek kurulan bütün İslam devletlerini bâtil sayarlar. en-Nu'manî'nin el-Kâfî biŞerhi'l Mazenderânî ve el-Gaybet adlı eserlerinde Ebû Cafer'in şöyle dediği rivâyet edilir: "el-Kâim'in -Râfızîlerin Mehdîsinin- sancağından önce yükselen her sancağın sahibi tağuttur."

67- Şüphesiz Râfızîler matem törenleri düzenlerler, caddelerde ve şehir meydanlarda gösteriler yaparlar. Huseyn (ra)'ın şehâdetini hatırlamak için her sene yaptıkları işi önemseyerek Muharrem ayının ilk on günü siyah elbiseler giyerler ve bunun Allah'a yaklaştıran amellerden olduğuna inanırlar. Elleriyle yanaklarını döver, göğüslerine ve sırtlarına vururlar, yakalarını parçalayarak ağrıttırarak yakarlar "Ya Hüseyin! Ya Hüseyin" diye bağırıp çağırırlar. Özellikle her sene Muharrem ayının onunda bunu yaparlar. Hatta kendilerini zincirlerle ve kılıçlarla döverler. Nitekim bunlar Râfızîlerin yaşamakta olduğu İran gibi ülkelerde görülmektedir.

68- Şii inancına göre Rasulullah'ın (s.a.v) amcası Ebu Talib mümin olarak ölmüştür.

Şiilerin küfür ve bidatlerle dolu inancını ve salih amel kastıyla işledikleri sayısız bidatlere bu saydığımız maddeler arasında kısmen yer verebilmişizdir. Şüphesiz onların küfrü ve bidatleri bu sayfalara sığmaz.

(Allah en doğrusunu bilendir.)

Kuzey Afrika'nın İncisi - Fas

Burak Özdiken

تقوى
Takva

Mayıs 2026
64. Sayı

takvadergisi.org

Bu ayki yazımda bir Kuzey Afrika ülkesi olan Fas ve tarihinden bahsedeceğim. Kuzey Afrika'nın batı ucunda yer alan Fas, tarih boyunca Afrika, Avrupa ve Orta Doğu arasında bir geçiş noktası olmuş; bu özelliği sayesinde çok sayıda medeniyetin etkisi altında şekillenmiştir. Atlas Okyanusu ve Akdeniz'e kıyısı bulunan ülke, sadece coğrafi değil, kültürel açıdan da bir köprü görevi görmüştür.

Tam Arapça ismi el-Memleketü'l-Mağribiyye "Batı Krallığı"dır. Genellikle el-Mağrib (Batı) ismi kullanılır. Tarihî referanslarda, Orta Çağ Arap tarihçileri ve coğrafyacılar, Fas'ı el-Mağribü'l-Aksâ (En Uzak Batı) olarak anmışlardır. "Morocco" kelimesi; Latince'deki "Morroch" kelimesinden gelir. Morroch, Latince'de Murabıtlar ve Muhavvidler'in başkentleri olan Marakeş'e verilen isimdir. İranlılar "Marrakech" ve Türkler de antik İdrisî ve Marinî başkent Fes'ten dolayı bu ülkeye Fas demişlerdir.

Fas'ın en eski halkı olan Berberiler, bölgenin tarih sahnesindeki ilk belirgin aktörleridir. Bu yerli topluluk, kendine özgü dil, gelenek ve toplumsal yapısıyla günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Fenikeliler, Fas kıyılarında ticaret kolonileri kurarak Akdeniz ticaret ağını genişletmişlerdir. Ardından Kartacalılar ve Roma İmparatorluğu bölgeye hâkim olmuştur. Roma döneminde özellikle Volubilis kenti, zeytin yağı üretimi ve ticaretiyle öne çıkan önemli bir merkez hâline gelmiştir.

7. yüzyılda İslam'ın bölgeye ulaşması, Fas tarihinde köklü bir dönüşüm başlatmıştır. Emevîler gücünün doruğundayken Fas'taki ilk ele geçirmeyi Şam Emevîleri'nin hizmetindeki bir komutan olan Ukbe bin Nafi komutasındaki İslam ordusu yapmıştır. 670 yılındaki bu ilk ele geçirmenin ardından Ukbe ibn Nafi'nin halefleri

ilerleyen dönemde Fas'ın tamamını kontrolleri altına almış ve 683 yılında ülkeye "el-Mağribü'l-Aksâ" (En Uzak Batı) adını vermişlerdir.

Arap fetihleriyle birlikte İslam dini ve Arap kültürü yayılmış, ancak Berberi kimliği bu yeni kültürle harmanlanarak varlığını korumuştur. 8. yüzyılda kurulan İdrisîler Devleti, Fas'ın ilk bağımsız İslam devleti olarak kabul edilir. Devletin kurucusu olan İdris bin Abdullah, bölgeye siyasi istikrar kazandırmış ve Fes şehrini önemli bir merkez hâline getirmiştir. Fes, kısa sürede ticaret, din ve eğitim açısından büyük bir gelişim göstermiştir. Burada kurulan Karaviyyin Üniversitesi, dünyanın en eski üniversitelerinden biri olarak kabul edilir ve yüzyıllar boyunca İslam dünyasının önde gelen eğitim kurumlarından biri olmuştur.

8 ve 12. yüzyıllarda hüküm süren Murabıtlar ve Muvahhidler hanedanları, Fas'ı bölgesel bir güç hâline getirmiştir. Murabıtlar döneminde Marakeş başkent yapılmış ve Sahra ticaret yolları kontrol altına alınmıştır. Altın, tuz ve köle ticareti sayesinde ekonomik refah artmıştır. Muvahhidler döneminde ise bilim, mimari ve sanat alanlarında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu döneme ait eserler günümüzde hâlâ ayakta durmaktadır.

Daha sonraki yüzyıllarda Merinîler ve Saadîler gibi hanedanlar Fas'ı yönetmiş; ülke zaman zaman iç karışıklıklar yaşasa da kültürel ve ticari önemini korumuştur. 16. yüzyılda Saadîler döneminde Fas, Osmanlı İmparatorluğu ve Avrupa güçleri arasında denge politikası izleyerek bağımsızlığını sürdürmeyi başarmıştır.

15. yüzyıldan itibaren Avrupa'da başlayan coğrafi keşifler, Fas'ın stratejik önemini artırmıştır. Özellikle Portekiz ve İspanya,

Fas kıyılarında ticari ve askeri üsler kurmaya çalışmıştır. Ancak Fas, uzun süre doğru- dan sömürgeleştirilmekten kaçınmıştır. Buna rağmen 19. yüzyılda Avrupa devletle- rinin ekonomik ve siyasi baskıları giderek artmış; bu durum Fas'ın iç işlerine müdahaleleri beraberinde getirmiştir.

Sonunda 1912 yılında imzalanan anlaş- malarla Fas, Fransız himayesine girmiş; ülkenin kuzey bölgeleri ise İspanya'nın kontrolüne bırakılmıştır. Bu dönem, Fas tarihinde derin izler bırakmıştır. Fransız yönetimi, modern altyapı, demiryolları ve şehir planlaması gibi alanlarda önemli yatırımlar yapmış; özellikle Kazablanka gibi şehirler modern bir görünüme kavuşmuş- tur. Ancak bu gelişmeler, yerel halkın eko- nomik ve siyasi haklarını sınırlayan bir sömürge düzeni içinde gerçekleşmiştir.

20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde Fas' ta bağımsızlık hareketleri güç kazanmıştır. Bu süreçte V. Muhammed, ulusal direnişin sembolü hâline gelmiş ve halkın desteğini arkasına almıştır. Uzun süren mücadeleler sonucunda Fas, 1956 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. Bu tarih, Fas'ın modern devlet olarak yeniden doğuşunu simgeler.

Bağımsızlık sonrası Fas, anayasal monarşi ile yönetilen bir sistem benimse- miştir. Ülke, bir yandan geleneksel değer- lerini korurken diğer yandan modernleşme yolunda adımlar atmıştır. Eğitim, altyapı ve turizm gibi alanlarda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Marakeş, Fes ve Kazablanka gibi şehirler tarihî dokuları ve yaşam tarz- larıyla dikkat çekmektedir.

Arap Baharı ve Fas'a Etkileri

2010 yılında Tunus'ta başlayarak kısa sürede tüm bölgeye yayılan Arap Baharı, Fas'ta da yankı bulmuştur. 2011 yılında baş- layan protestolar, özellikle genç nüfusun öncülüğünde gelişmiş; demokrasi, özgür- lük ve ekonomik reform talepleri dile geti- rilmiştir. Bu hareket "20 Şubat Hareketi" olarak anılmıştır.

Bu gelişmeler karşısında Kral VI. Muhammed, diğer bazı Arap ülkelerinin aksine daha hızlı ve uzlaşmacı bir yaklaşım benimsemiştir. Aynı yıl içinde yeni bir ana- yasa hazırlanmış ve halkoyuna sunulmuş- tur. Bu anayasa ile parlamentonun yetki- leri artırılmış, başbakanın rolü güçlendiril- miş ve bireysel haklar genişletilmiştir. Ayrıca Berberi dili resmî dil olarak tanınmış, bu da kültürel çeşitliliğin resmî düzeyde kabul edilmesi açısından önemli bir adım olmuştur.

Fas, Arap Baharı sürecinde köklü bir rejim değişikliği yaşamamış olsa da, bu süreç ülkenin siyasi yapısında önemli reformlara yol açmıştır. Bu durum, Fas'ın bölgedeki diğer ülkelere kıyasla daha istikrarlı bir görünüm sergilemesini sağ- lamıştır. Ancak işsizlik, gelir eşitsizliği ve kırsal kalkınma gibi sorunlar hâlen ülkenin önemli gündem maddeleri arasında yer almaktadır.

Cihadı Terkedenlere!

Muhammed Fırat

أَلَا يَأْتِيَنَّكَ
النَّصِيحَةُ

Nasihatimiz Var

تَقْوَا
Takva

Mayıs 2026
64. Sayı

takvadergisi.org

Hamd, ezelden ebede dek yalnızca Allah'a özgüdür. Salat ve selam; müslümanlara merhametli, kafirlere karşı sert olan âl ve ashabi ile pak ve şerefli olan zevceleri ve zürriyeti üzerine de olsun. Her zaman zikredenlerin zikri, gafillerin sehvi ve bakanların bakışıyla beraber daima kat kat artarak yenilenen salat ve selam da onların üzerine olsun! Ey cömertlerin en cömerdi! Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Bilinen bir gerçektir ki, mahlûkatın tümü Allah (Subhanehu ve Teala)'nın mülkü ve kuludur. Şüphesiz Allah da mülkünde dilediğini yapar. O, yaptığından sorulmaz, kullar ise sorulurlar. Allah (Subhanehu ve Teala) için "Neden istemedi? Neden olmadı?" denilemez. Bununla beraber kendi indindeki fazileti ve ihsanıyla kendi katında değerli oluşundan dolayı müminlerden nefislerini satın almıştır. Allah (Subhanehu ve Teala) bu değerli anlaşmayı mübarek kitabında kayıt altına almıştır. O dillerle okunur, tilavet edilir. Allah (Subhanehu ve Teala) ta ezelden, bu anlaşmanın gereklerini şöyle belirlemiştir:

"Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler, ölürlükler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır." (Tevbe, 111)

Bundan sonra canlarını satın aldığı kişileri, bundaki büyük kazanç ve büyük fazilete teşvik ederek canlarını teslim etmeye vefa göstermeye irşad etmiştir:

"Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur." (Saf, 10-12)

Alışverişi ikrar edip canı ve malı teslim etmede oyalananlara muhkem kitapta ebedi okunacak bir hitap, bir azarlamayla şöyle hitap etmiştir:

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki, Allah yolunda savaşın denildiği zaman, yerinizde ağırlaşmış kaldınız? Ahiret hayatını bırakıp dünya hayatına mı razı oldunuz? Ama ahirettekine göre bu dünya hayatının faydası pek azdır. Eğer savaşa çıkmazsanız, o sizi pek acı bir azapla azaplandıracak ve yerinize bir başka topluluğu getirip değiştirecektir. Siz O'na hiçbir şeyle zarar veremezsiniz. Allah her şeye güç yetirendir." (Tevbe, 38-39)

Kardeşlerim biliniz ki hakikatte din, muameledir. Yakîn sahibinin yolu en faziletli yoldur. Eşya, pazarlamacı ve müşteri ile değer kazanır. Anlaşma gerçekleştikten sonra oyalanan, zalim ve müfteridir. Varlıklı olup da gevşeklik gösterenlerin oyalananlar gibi cezalandırılması helal olur. Tevfikten mahrum bırakılanın musibeti büyük olur. İnanılması gerekir ki ecel kesindir ve rızıklar taksim edilmiştir. Herkesin ölüm oku hedefe isabet etmiştir ve her nefis ölümü tadacaktır. Ezelde takdir edilenin elden gitmesinden korkulmaz.

Hiç şüphesiz Cennet, kılıçların gölgesindedir. Allah yolunda iki ayağı tozlanan kişiye Allah ateşi haram kılar. Allah yolunda cihad için bir dinar infak edene yedi yüz

bin) dinar yazılır. Şehid Allah katında gerçekten diridir. Onların ruhları Arş'a asılı kandilleri olan yeşil kuşların karnında, Cennette istedikleri gibi gezerler. Şüphesiz şehidin tüm günah ve hataları bağışlanacağı gibi şehidler, yakın akrabalarından yetmiş kişiye şefaathane olacaktır.

Muhakkak ki şehid, Kıyamet gününde büyük korkudan emin olur, ölüm üzüntüsünü bulmaz, mahşerin korkunç ve korkulu anlarını yaşamaz. Muhakkak ki o, ölümü ancak bir cimdik acısı kadar hisseder.

Oruç tutmayan ve geceleri uyuyan bir mücahid, oruç tutan ve geceleri ibadet ile geçiren kimseden daha hayırlıdır. Allah yolunda nöbet tutanın gözlerine ateş değmez. Murabıtın salih amelinin ecri, kıyamette dek devam eder. Bir gün onun tek bir gününe denk gelmez. Onun rızıkı şehidinki gibi devamlı olarak kendisine sunulur. Bir günün ribatı, dünya ve dünyanın içindenkinden daha hayırlıdır.

Şüphesiz ki şehid, kabir fitnesinden ve azabından emin olur ve Allah (Subhanehu ve Teala) kıyamette ona en güzel şekilde ikramda bulunur. Bunların haricinde şehidler için eşsiz fazilet ve bitmez tükenmez iyilikler vardır. Durum bu olunca akıllı olan kişiye düşen şudur: Onu kazanmak belirlenmiş ise de bu rütbeye erişmeye çalışması, ömrünü onun talebinde harcaması gerekir. Cihad için kollarını sıvaması, cihad için koşması, ordu ve seriyeleri hazırlaması, infakta ve bağışta bulunması, karşılığını kat kat verecek ve tezkiye edecek olana malını borç vermesi, müşterisini oyalamadan satın alınan canını teslim etmesi gerekir.

Yaya veya binekli olarak Allah düşmanlarıyla cihad etmek için öne atılmalıdır. Büyük, engin ve çok sayıdaki asker ve orduyu, İblisin aşağılık ve ayak takımı dostlarına,

dinlerinden İslam'a girinceye kadar yahut aşağılanmış olarak cizye verinceye kadar veya canlarını bedenlerinden ayırınca ve kafalarından taçlarını alıncaya kadar süretilir. İlah ehlinin ordusu sayıca fazla da olsa hezimete uğrar. İnatçılar ordusu akıllarıyla öncü veya tedbirli olsalar da arkalarına döner ve darmadağın olurlar.

Dalalet ehli her ne kadar erkek ve büyük de olsalar, onların azimleri küçük ve dişidir. Görmüyor musun Allah (Subhanehu ve Teala) bir müslümanı onlardan ikisine galip kılmış, akıl ve tedbirde erkeğin bir payını dişinin iki payına denk kılmıştır:

“O halde sizden sabırlı yüz kişi bulunursa, onlardan ikiyüz kişiye galip gelir. Eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle onlardan iki bin kişiye galip gelir. Hiç şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfal, 66)

Dolayısıyla tek başımıza ve toplu olarak onlara uçmamız, yaya ve atlarla onlara saldırmamız, onlarla canımızla ve kanımızla çarpışmamız gerekir. Yol bulmak için karanın çölüne ve denizin ortasına girmemiz, dağlar gibi gemilerle denizin büyük ve çok dalgaları arasında gündüzleri çıkıp her havat şartında kanatsız uçabilecek, at ve kuşları geçecek ayaklara sahip bir gemi ile onlara varmamız, İslam bayrağını dağlar gibi olan gemilerin tepesinde dalgalandırmamız, onunla upuzun mesafeleri tahtaları üzerinde ayaksız katetmemiz, karada denizdeki fırtınalarla yürümemiz, birbirleriyle çarpışan kişiyen atlarla dalgaları geçmemiz gerekir. Ta ki atlılar akını güvenli yere, en yüksek yerlere dalsın! Şehir ve kasabalar erlerin kılıç ve mızraklarıyla ezilip ufalsın! Her birimizin gürültüsü olan keskin kılıçla geceleme, baharı olan bir savaş için çarpışma ile sabahlaması gerekir. Ayrıca şiddetlenen savaşın bol yağmuru da var. Bu arada ölüme çağırmanın sesine muti olarak “lebbeyk” demesi, yere yıkılıp ölse de sese tabi olması gerekir.

Tüm esir ve dertlilerin kurtuluşu için çaba göstermemiz, sevilen ve değerli olan herkesi avlamamız, şirkin koruyucuları ve yardımcılarını cellatların eliyle ortadan kaldırmamız, demirlerin uçlarını küfrün davetçilerinin üzerine koyup gizledikleri örtüleri yırtmamız, müşrik ve kâfirlerin kaniyla günahların pislighinden ve necasetinden temizlenmemiz, sabır yorganını kahraman ve yiğitlerden oluşan ordunun saf tuttuğu, tozun dumana katıldığı, savaşın her yerinde mızrakçılar ile okçuların birbirine dolandıkları, atıcıların ok ve mızraklarıyla atıştıkları, savunma pozisyonundakilerin sıkıştıkları, yiğitlerin mızrak uçlarıyla birbirlerini dürttükleri, mızrak boğumlarının mızraklarla boğuştuklarında kavmin kılıç avuçlarıyla musafaha ettikleri, ölüm cezasının ruh sevgisini aniden alıp götürdüğü, nefislerin mücadele edenlerin eliyle alındığı, nesil sahiplerinin başları üzerinde ecel taşlarının dönüp dolaştığı, keskin ve beyaz kılıçların toz duman ve karanlıklar içinde parıldadığı, kanın hançerlerle boğazdan oluk oluk aktığı savaşta sabır yorganını kendimize sarmamız gerekir.

Orada! Evet, orada Cennetin kapıları açılır, tahtı yükselir, taşları konur, yaşıt sevgili huriler ortaya çıkarlar. Çaba ayakları üstünde dayanmaya çalışıp onu istediler, kılıçların darbeleriyle boyunlarından vuruldular ve ölümün acısını tattılar. Fani hayatı baki olan hayata karşılık sattılar. Ondan sonra hiç susamayacakları şehadet kaynağına varıp ondan içtiler. Ticaretleri kar etti ve en mutlu insanlardan oldular. İşte onlar satışlarında kar edenlerin ta kendileridir:

"Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar." (Al-i İmran, 170)

Allahım! Sana niyaz avuçlarını açıyoruz... Bizleri onlardan kıl! Kıyamet günü bizi, onlardan ayırma! Allahım! Bizlere şehadeti nasib et! Rica ettiğimiz ve umduğumuz şeyde hayal kırıklığına uğramaktan sana sığınırız. Sen rahmet edenlerin en merhametlisisin.

Susan Kurtulmuştur!

Ümmü Fırdevs

**DİL
AFETİ**

من صَمَتَ نَجَّ!!! Men Samete necâ

Bazen insanın en büyük imtihanı konuşmak değil, susmaktır. Çünkü söz, kalbin dışı vurumudur. Fakat her söz hakikati taşımaz. Nice kelime vardır ki sahibini yüceltmek yerine alçaltır. Nice suskunluk vardır ki sahibini korur, olgunlaştırır ve kurtuluşa götürür.

Öyle sözler vardır ki insanı zillete düşürür. Şimdi kendimize soralım: İnsanı en çok rezil eden organ, dil değil midir? Nice insan, bir anlık sözle itibarını kaybetmiş, nice gönül bir cümleyle kırılmıştır. Hatta insanı felakete sürükleyen, onu en aşağı derecelere götüren de çoğu zaman dilidir. Eğer kişi dilini tutamazsa kendi elleriyle kendini zarara sürükler.

İnsan hayatı boyunca iki şey arasında sürekli tercih yapar: konuşmak ya da susmak. Kimi zaman bir sözle gönül alır, kimi zaman bir sözle kırar. Bu yüzden dil, insanın en büyük imtihanlarından biridir. Sükût ise çoğu zaman fark edilmeyen ama insanı koruyan bir kalkandır. Peki gerçekten hangisi daha değerlidir: konuşmak mı, susmak mı?

Peki susmak zayıflık mıdır?

Hayır! Aksine susmak; düşünmektir, tartmaktır, sözün sonucunu hesaplamaktır. Susan kimse olaylara daha geniş bir açıdan bakabilir. Sürekli konuşan ise çoğu zaman bu derinliği kaybeder.

Peygamber Efendimiz (sav), konuşmanın da susmanın da bir ölçüsü olduğunu öğretmiştir. Gereksiz sözlerden uzak durmuş, hikmetli ve yerinde konuşmuştur. Onun hayatına bakıldığında susmanın bir kaçış değil, bilinçli bir tercih olduğu açıkça görülür. Bu da bize dilimizi kullanırken ölçülü olmamız gerektiğini gösterir.

Selef âlimleri de bu konuda çok hassastı. Ata bin Ebi Ribah şöyle der: "Sizden öncekiler, faydasız konuşmayı hoş görmezlerdi. Allah'ın kitabı, Rasulullah'ın sünneti, emr-i bil maruf ve nehy-i anil münker dışında kalan konuşmaları fuzuli sayarlardı."

İbn Mesud ise şöyle uyarır: "Sizi gereksiz konuşmaktan sakındırırım. Kişiye, ihtiyacını ifade edecek kadar konuşması yeter."

Allah'ın razı olduğu toplumların ortak özelliklerinden biri de sükûtlarıydı. Gerekliği kadar konuşur, fazlasına dalmazlardı. Onlar konuşmaktan kaçarken, bugün bizler konuşmak için bahaneler arar hâle geldik. Ali (ra)'ın dilini tutarak "Senden çok çektim!" diye onu uyarması ne kadar anlamlıdır. Bizler ise çoğu zaman "Keşke şunu da söyleseydim" diyerek daha fazla konuşmanın peşine düşüyoruz.

Hasan-ı Basrî (rh) şöyle der: "Senin için bir sahife açılmıştır. Onu iki melek doldurmaktadır. İstersen çok doldur, istersen az." İşte insanın konuşmaları da bu sahifeyi doldurur. Kişi ister boş sözlerle amel defterini doldurur, ister sükût edip onu hayırla süsler.

İbrahim et-Teymî de şöyle der: "Mümin konuşmak istediğinde düşünür; lehine ise konuşur, aleyhine ise susar. Facirin dili ise peş peşe gider."

Âlimler bu yüzden insanları ikiye ayırmıştır: Yeteri kadar konuşan mümin, çok konuşan ise kendini tehlikeye atan kimse...

Peki ya biz bu sözün neresindeyiz?

Bir gün bir adam Peygamber Efendimizin (sav) yanında çok konuştu. Bunun üzerine Efendimiz ona "**Senin dilinin önünde kaç perde var?**" diye sordu. Adam "Dudaklarım ve dişlerim" dedi. Efendimiz (sav) ise bu perdelerin insanı gereksiz konuşmaktan alıkoymasına gerektiğine işaret etti. Bu da bize gösteriyor ki asıl olan çok konuşmak değil, gerektiğinde susabilmektir.

Bir gün iki kişi tartışıyordu. Biri sürekli konuşuyor, diğeri ise susuyordu.

Tartışmayı izleyen bir âlim şöyle dedi:

“Konuşan kendini tüketti, susan ise kendini korudu.”

Gerçekten de tartışma bittiğinde çok konuşan pişman oldu; susan ise huzurunu kaybetmedi.

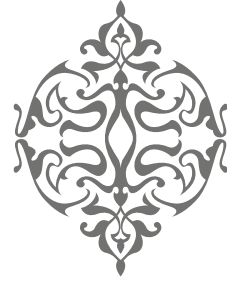
Susmak çoğu zaman güçsüzlük olarak görülür. Oysa tam tersine, susabilmek büyük bir irade ister. Tartışma anında susabilmek, öfkeyi kontrol edebilmek gerçek bir güç göstergesidir. Her söze cevap vermemek, insanın kendine hâkim olduğunun işaretidir. Bu da kişiyi daha saygın ve olgun bir hale getirir.

Peki her zaman susmak mı gerekir?

Elbette hayır! Konu Allah'ın dini olduğunda susmak değil, konuşmak gerekir. Hakkın çiğnendiği yerde susmak, bazen yanlışın büyümesine sebep olur. Bu yüzden önemli olan dengeyi kurmaktır. Gereksiz sözlerden kaçınırken doğruyu savunmak gerektiğinde cesur olmak gerekir. Hikmet, işte bu dengeyi kurabilmektir.

Unutulmamalıdır ki bazen en büyük başarı, bir kelimeyi söylememektir. İnsan sustuğunda kaybetmez; aksine çoğu zaman kazanır. Çünkü bazen kurtuluş, bir cümleyi yutabilmekte gizlidir.

Evet... Susan kurtulmuştur.

Silinmeyen İzler Bildirim Merkezi Gerçeği

Burak Eryılmaz

Dünyanın en güvenli iletişim uygulaması denildiğinde akla ilk gelen isim şüphesiz Signal'dir. Edward Snowden'ın bile "Her gün kullanıyorum" diyerek kefil olduğu, uçtan uca şifreleme (E2EE) konusunda altın standart kabul edilen bu kale... Yakın zamanda ortaya çıkan ve FBI'ın dahil olduğu bir mahkeme dosyası, siber güvenlik dünyasına bomba gibi düşene kadar.

FBI, şüpheli bir şahsın Signal mesajlarını okumayı başarmıştı. Hem de şüpheli uygulamayı telefonundan silmiş olmasına rağmen! Peki ama nasıl?

Hayır, Signal'in şifrelemesi kırılmadı. FBI arka kapıdan (backdoor) girmemişti; aslında kapının altından sızan ışığı takip etmişti. Nasıl mı? 'Daha Güvenli Bir WhatsApp İçin' adlı yazımızda bahsetmiş olduğumuz bir gizlilik önleminden. Bildirimler. Uygulama WhatsApp değil Signal, işletim sistemi Android değil iOS. Ama güvenlik açığı aynı güvenlik açığı. İşte "bildirimlerin" sizi nasıl ele verebileceğinin çarpıcı anatomisi ve bu devasa açığı kapatmanın yollarından bahsedeceğiz bu yazımızda.

Şifreli bir mesaj telefonunuza ulaştığında, Signal bu mesajın kilidini açar ve size göstermek üzere hazırlar. Eğer telefonunuzun bildirim ayarlarında "Mesaj içeriğini göster" seçeneği açıksa, iOS veya Android bu mesajın bir önizlemesini kilit ekranınıza yansıtır.

İşte asıl tehlike tam burada başlar.

iPhone'unuz (veya Android cihazınız), bir bildirim ekranından temizleseniz bile, bu metin içeriklerini normal kullanıcı erişimine kapalı olan sistem veri tabanlarında, cihaz bu verilerin üzerine yeni bir veri yazana kadar günlerce, hatta haftalarca barındırmaya devam edebilir.

FBI, suçlunun telefonunu ele geçirdiğinde Signal uygulamasını hacklemeye çalışmadı; gelişmiş adli bilişim yazılımları (Cellebrite gibi) kullanarak doğrudan işletim sisteminin bildirim günlüğünü indirdi. Uygulama silinmiş olsada, hayalet bildirimler oradaydı.

Bu olayın en ironik teknik detayı şudur: FBI, mahkemeye sadece şüpheliye gelen mesajları sunabildi. Neden mi? Çünkü kendi gönderdiğiniz mesajlar ekranınızda bir "bildirim" oluşturmaz. Dolayısıyla sistemin bildirim hafızasına kaydedilmezler. Eğer telefonunuz ele geçirilirse, bildirim günlüğü üzerinden karşı tarafın ne söylediği anlaşılabilir, ancak sizin ne cevap verdiğiniz karanlıkta kalır. Tabi karşı tarafın cihazı da ele geçirilmiş olursa durum ayrı. Tek başına bir anlam ifade etmeyen ama bir araya gelince anlamlı bir bütünü oluşturan bir puzzle parçaları gibi.

Bu olay bize çok önemli bir ders veriyor: Bir uygulamanın güvenliği, üzerinde çalıştığı işletim sisteminin zafiyetleriyle sınırlıdır. Signal üzerinden ne kadar güvenli yazıyorsanız yazışın, mesajlarınızı kilit ekranında bir billboard gibi sergiliyorsanız gizliliğiniz tehlikededir.

Bu "bildirim sızıntısını" engellemek ise saniyeler sürer:

1. Signal İçinden Önleminizi Alın:

- Signal uygulamasını açın ve Ayarlar'a girin.
- Bildirimler (Notifications) sekmesine dokununuz.
- Göster (Show) seçeneğini bulun ve bunu "İsim veya İçerik Yok" (No Name or Content) ya da sadece "Sadece İsim" (Name Only) olarak değiştirin. Artık mesaj geldiğinde ekranda sadece "Yeni bir mesajınız var" yazacak.

2. iOS Seviyesinde İşi Garantiye Alın (iPhone Kullanıcıları İçin):

- iPhone'unuzun kendi Ayarlar > Bildirimler menüsüne gidin.
- Signal'i (veya korumak istediğiniz diğer uygulamaları) bulup tıklayın.
- En alttaki Önizlemeleri Göster (Show Previews) seçeneğini "Asla" (Never) olarak işaretleyin.

3. Android Seviyesinde İşi Garantiye Alın (Android Kullanıcıları İçin):

- Telefonunuzun Ayarlar > Bildirimler menüsüne gidin. "Kilit Ekranı Bildirimleri" seçeneğini bulup "Hassas içeriği gizle" veya "Hiçbir bildirim gösterme" olarak ayarlayın.
- Kritik Uyarı: Android 11 ve üzeri kullanıyorsanız, Ayarlar > Bildirimler > Bildirim Geçmiş (Notification History) yolunu izleyin ve bu özelliğin kapalı olduğundan emin olun. Aksi takdirde ekrandan sildiğiniz bildirimler 24 saat boyunca herkesin görebileceği şekilde burada listelenmeye devam eder.

Unutmayın; dijital dünyada gerçek güvenlik, görünmez olmakla değil, geride hangi ayak izlerini bıraktığınızı bilmekle başlar. Ekranınıza düşen o masum bildirim baloncuklarının, günün birinde aleyhinize dijital bir delile dönüşmesine izin vermeyin.

Bu olay bize gösteriyor ki, dijital dünyada güvenlik için her an tetikte olmak şart. Bir sistemin zafiyet barındırdığını öğrendiğimiz her an, maalesef birilerinin canı çoktan yanmış oluyor. Bu yüzden dijital platformlara asla tam anlamıyla güvenmeden, temkinli hareket etmek her zaman en doğrusudur. Zira bugün sarsılmaz sandığınız bir kalkanın aslında delik deşik olduğunu yarın öğrendiğinizde, sıradaki kurban siz olabilirsiniz.

NEFİSLERİMİZİ
NASIL DEĞİŞTİREBİLİRİZ?

Mecdi El-Hilali

Mecdi El-Hilali'nin "Nefislerimizi Nasıl Değiştirebiliriz?" eseri, bireyin i dünyasını terbiye etmesi ve Allah'a yakınlaşması için pratik yöntemler sunan bir rehber niteliğindedir.

Nefis Terbiyesinde Değişim Süreci

Değişim İten Başlar: Kitap, toplumsal ve bireysel düzelmenin ancak bireyin kendi nefisini (i dünyasını) değiştirmesiyle mümkün olacağını vurgular.

Yanlış Düşünce ve Anlayışları Değiştirmek: Nefsi terbiye etmek öncelikle yanlış inanç, düşünce ve alışkanlıkları fark edip düzeltmekle başlar.

İmanın Kalbe Hakim Olması: Değişim, sadece dış davranışları değil, imanın kalbe kök salmasını ve Allah'a samimi bir yönelişi içerir.

Allah'a Bağlılık ve Samimiyet: Nefis mücadelesinde esas olan, Allah'a tam bir teslimiyet ve samimi bir kulluk elbisesi giymektir.

Özetle, nefislerimizi değiştirmek, yanlış düşüncelerden sıyrılıp samimiyetle Allah'a yönelerek i dünyamızı yeniden inşa etme sürecidir.

Kitaptan bir kesit

İslam ümmetinin şu anda ulaşmış olduğu korkunç durum, onların Allah'tan ve Allah'ın hükmünden uzaklaşmalarının doğal bir sonucudur. Yüce Allah, göz açıp kapayacak kadar bir süre içinde başımıza gelmiş şeyleri değiştirebilir. Ancak O, bizler nefislerimizdekini deđiřtirmediķe bunu yapmayacaktır.

Zafer ve değişim için merkezde yer alan neden, Yüce Allah'a tam bir bağlılık, O'na samimi bir şekilde yönelmek ve O'nun için kulluk elbisesini giymektir. Bu da ancak nefislerdekini değiştirmekle gerçekteşecektir.

Nefislerdekini değiştirmek; yanlış düşünce ve anlayışları değiştirmeyi, imanın kalbe hakim olmasını, Yüce Allah'a karşı doğru ve samimi olma konusunda nefisle mücadelede bulunmayı ve O'nu razı etmeyi gerektirmektedir.

DR. MECDÎ EL-HİLÂLÎ

NEFİSLERİMİZİ
NASIL
DEĞİŞTİREBİLİRİZ?

